

Posudek bakalářské práce Jana Zachariáše Martin Heidegger, Meyer Schapiro, Van Goghovy boty a některé problémy interpretace, FFUK Praha 2011

Jan Zachariáš si šikovně vymezil téma v úvodní předmluvě, kde konstatuje, že rezignuje na zahrnutí ohlasů diskuse Heidegger versus Schapiro a tedy i na známou stat' Jacquese Derridy z roku 1978. Tím si pochopitelně vytvořil dobrou obrannou pozici, neboť práce se tak odehrává ve vyměřeném poli analýzy Heideggerova textu o van Goghových botách, analýzy některých jeho pojmů v textu užitých, ve stručném přehledu zobrazování not v dějinách umění a zejména u van Gogha. Autor dále směřuje k možnostem interpretace obrazu Pár bot, přidává příklad Meyera Schapira a nakonec smířlivě uvádí, že vlastně oba přístupy, Heideggera i Schapira, mají své opodstatnění a legitimitu. Autorovo „uzávorkování“ tématu přes jisté okleštění diskurzivního pole – Derridův příspěvek je zásadní – je teoreticky a vzhledem k rozsahu bakalářské práce nejen rozumné, ale efektivní, neboť práce je účelně směřována do konkrétně vymezeného pole.

Zachariáš systematicky a logicky nás vede od pojmů Heideggerovy koncepce uměleckého díla a „příručního jsoucná“, kde uvádí za příklad právě mj. boty, až ke kritice Heideggera od Meyera Schapira. Někdy jen pod čarou, jindy letmým náznakem autor šikovně naznačuje, jak se fenomenologický Heideggerův přístup střetával s psychologickým a marxistickým myšlením a vytvářel příznačné diskurzivní pole, v němž dovede Zachariáš spravedlivě ocenit i výkon českého teoretika umění, vskutku vynikajícího a bohužel málo promyšleného Václava Nebeského. Navíc je třeba říci, že autor práce přichází s vlastními interpretačními řešeními van Goghova Páru bot, které jsou velmi přesvědčivá, a sice cituje pěkný fragment o botách z Hugova románu Chrám Matky boží v Paříži nebo Dorého ilustraci z Londýna s kupou starých bot na ulici. Zde jen poznámka: Schapiro cituje Knuta Hamsuna a jeho román Hlad, jak uvádí Zachariáš, kde hrdina je fascinován a udiven svými botami. Je pikantní, že Hamsun byl vyučený ševcem svým otcem.

Práce Jana Zachariáše je extrémně zajímavá a chytře vyargumentovaná. Byť lze práci chápat jako obhajobu uměleckého díla jako zdroje „cesty myšlení“, řečeno s Heideggerem, autor na závěr píše, že jej na obrazu nejvíce zaujala „souhra tónů, neobyčejně živý malířský přednes“, tedy cosi, co se může zdát, že je

v opozici takové cestě. Ale jak autor ukazuje u Heideggera, základem cesty myšlení je popis, a zamyšlení se od popisu odráží. Proto i tak jednoduché konstatování o smyslových kvalitách malby může být odrazem k „rozvázání jazyku“ a otevření očí „pro pravdu náčiní“ (s. 20).

Na základě výše uvedeného se domnívám, že Zachariáš předložil vynikající bakalářskou práci a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 16.6. 2011

Prof. Vojtěch Lahoda